

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bfv.II.889/2007/8.szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2008. évi május hó 8. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A csalás büntette és más bűncselekmény miatt a terhelt ellen folyamatban volt büntetőügyben a terhelt által benyújtott felülvizsgálati indítvány elbírálása során a Lenti Városi Bíróság 2.B.74/2006/40. számú ítéletét és a Zala Megyei Bíróság Bf.247/2007/4. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A felülvizsgálati eljárásban felmerült 21600.- (huszonegyszer-hatszáz) forint bűnügyi költséget az állam viseli.

E végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

I. A Lenti Városi Bíróság a 2007. március 19. napján kihirdetett 2.B.74/2006/40. számú ítéletével a terheltet csalás büntette és becsületsértés vétsége miatt - halmazati büntetésül - 9 hónap - végrehajtásában 3 évi próbaidőre felfüggesztett - börtönbüntetésre ítélte. Egyben kötelezte őt, hogy a felmerült 73.038 forint bűnügyi költségből 5000 forintot a magánfélnek, 68.038 forintot pedig az állam javára fizessen meg.

A terhelt és védője felmentésért bejelentett fellebbezését elbírálva a másodfokon eljáró Zala Megyei Bíróság a 2007. június 1. napján jogerős Bf.247/2007/4. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. Megállapította, hogy a terhelt a csalás büntettét folytatólagosan követte el, a felfüggesztett börtönbüntetés próbaidejének tartamát 2 évre enyhítette. A

másodfokú eljárásban felmerült bűnügyi költség viseléséről rendelkezett. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A jogerős határozatokban megállapított tényállás lényege szerint
1/ A terhelt 2003. augusztus 28-án írásban bérleti szerződést kötött az érdekeltségébe tartozó kft. nevében a sértett tulajdonában álló nagykanizsai házaspár ingatlan bérbe vételére. A bérleti díjat havi 110.000 forintban állapították meg, és megállapodtak abban is, hogy a ház fenntartásával járó rezsiköltségeket is a bérlő viseli.

A terhelt a bérleti szerződés megkötésének időpontjában már tisztában volt azzal, hogy az életviteléhez és megélhetéséhez szükséges kiadásain felül a bérleti díjat és a közüzemi díjak nagyobb részét nem tudja megfizetni. A terhelt anyagi helyzete 2003. év első felében megromlott, az érdekeltségi körébe tartozó két gazdasági társaság társadalombiztosítási tartozása 2002. december 31. napjával 414.000 forint, 2003. december 31-re pedig már 914.467 forint volt. A társasági adóbevallás szerint pedig a kft. üzleti tevékenységének eredménye 3.177.000 forint negatívumot mutatott. A terhelt 2002. októberében megállapodást kötött egy magánszeméllyel egy katalogizált versenyzongora megvételére, amelyben a 3 millió forint vételárat négy egyenlő, 750.000 forintos részletben vállalta megfizetni. Az első részlet kifizetését a megállapodással egy időben teljesítette. A 2003. január 15. napjáig esedékes második részletet nagy késéssel, több részletben 2003. május 7-én teljesítette, míg a harmadik részletből csak 100.000 forintot fizetett meg. Ezt követően megromlott anyagi helyzete miatt fizetési kötelezettségének nem tudott eleget tenni, ezért a hangszer később visszaszolgáltatta, a megfizetett összeget használati díjként számolták el.

A terhelt a sértettnek a 2003. szeptember hónapra esedékes bérleti díjat a házaspár ingatlan után nem fizette meg, a felek ezért 2003. október 1. napjától annak összegét 125.000 forintra felemelték, egyben az elmaradt szeptemberi díj megfizetésétől kölcsönösen eltekintettek.

A terhelt 2003. augusztus 30. és 2004. április 6. között lakott a bérelt ingatlanban, amely után ezen időszak alatt 2004. február 13. és február 16. napján összesen 750.000 forintot fizetett a sértettnek, mégpedig az ingatlanban található hátsó lakás bérlete fejében, amelyre a 2003. augusztus 28-án kötött megállapodás még nem terjedt ki. A bérleti díj megfizetését sürgető sértetti felszólításokra a terhelt arra hivatkozott, hogy Amerikából fog nagyobb összeghez jutni, illetve nagyon rövid időn belül törlesztői tartozását. A sértett előtt vagyoni helyzetét kedvezőbb színben tüntette fel azzal, hogy magát valószínűleg a fentiek szerinti, nagy értékű versenyzongora tulajdonosának tüntette fel.

A terheltnek sem a bérleti szerződés megkötésekor, sem később a bérlet ideje alatt nem voltak olyan nagyságrendű bevételei,

amelyekből a megélhetésére, életvitelére fordítandó költségeken felül a havonta vállalt bérleti díj megfizetésére reális lehetősége lett volna a fennálló tartozásai mellett. Ezzel a terhelt is tisztában volt, így a sértettet a bérleti szerződés megkötésekor fizetési képességét illetően tévedésbe ejtette, majd a bérlet tartama alatt e téves képzetet a sértettben hosszabb időn át fenn is tartotta, ezáltal 750.000 forint kárt okozott neki. A kár az eljárás során nem térült meg.

2/ A terhelt 2004. év tavaszán elhatározta, hogy egy városban férfi klubot létesít. Miután a városban ez a szándéka ismertté vált, a homoszexualitását már korábban is nyíltan felvállaló terheltet többen inzultálták, a megnyitni kívánt klubnak helyt adó épületet megrongálták.

A terhelt 2005. május 10-én a városi rendőrkapitányság vezetőjének a fogadónapján megjelent, az őt ért atrocitások miatt kiemelt személyi védelmet kért a lakosokkal szemben. A sértett közölte, hogy kérelmét a rendőrkapitányság nem tudja teljesíteni. A terhelt ezért a következő napon a katonai ügyészséghez küldött levelében sérelmezte a rendőrkapitány eljárását és kijelentéseit, továbbá munkakörével, hivatali eljárásával összefüggésben úgy jellemezte őt, hogy „A kapitány az egyik legkorlátoltabb agyú ember, akit valaha ismertem! Neki nem lenne szabad ilyen pozíciót betöltenie!...A neve Dr? A neve? A rendőrkapitányé!” A terhelt a katonai ügyészhez címzett beadványában a fenti kifejezések használatával mások előtt a sértett becsületének csorbítására irányuló, emberi méltóságát, társadalmi megbecsülését durván sértő értékítéllettel élt, amit a polgári tárgyaláson tett nyilatkozatában is fenntartott.

A sértett a terhelt büntetőjogi felelősségre vonására joghatályos magánindítványt terjesztett elő.

Az elsőfokú bíróság a bizonyítékok értékelésénél rögzítette, hogy a terhelt kft-jének társadalombiztosítási tartozásai felhalmozódása miatt az anyagi ellehetetlenülés nem 2003. őszén, hanem már az év első felében is egyértelműen tetten érhető volt. Nemcsak azt követően került fizetéseképtelen helyzetbe, hogy 2003. szeptemberében a férfiklub hirdetések miatt számára előre nem látható okból számottevően kevesebb tanítvány jelentkezett, hanem már hónapokkal előbb - legalább 2003. tavaszán - megrendült az anyagi helyzete, tehát már akkor, amikor egy, havi 70.000 forintért bérelt ingatlanban lakott. A terheltnek 2003. augusztus hónap végén nem voltak olyan bevételei, amelyből megélhetése biztosítása mellett a korábbinál felével magasabb összegű bérleti díjat meg tudta volna fizetni. Mindezzel a szerződéskötéskor már önmaga is tisztában volt. A fizetési képességei, lehetőségei tekintetében jogtalan haszonszerzésért - a lakhatása biztosításáért - megtévesztette a sértettet, és ezzel neki kárt okozott (elsőfokú ítélet 10. oldal negyedik és 11. oldal azt követő bekezdés).

A jogi indokolás körében tartalmazza a határozat, hogy a terhelt a becsületsértés törvényi tényállásának valamennyi elemét megvalósította, amikor a sértettől a levélben írtak objektíve alkalmasak voltak a becsületének csorbítására, s ezeket a terhelt a sértett munkakörének ellátásával kapcsolatban tette. A sértett elmeállapotát, alkalmasságát szélsőséges formában megkérdőjelező kifejezések használata sem a beadvánnyal elérni szándékolt céllal (vizsgálat kezdeményezése a rendőrkapitány ellen annak elutasító hozzáállása miatt), sem pedig közérdekkal, vagy más méltányolható magánérdekkel nem indokolható.

A másodfokon eljáró Zala Megyei Bíróság változatlan tényállás mellett az elsőfokú ítélet indokolását kiegészítette azzal, hogy a történetiségében helytállóan rögzítettek szerint a terhelt a sértettet egységes elhatározással, a tévedésbe ejtésen túlmenően tévedésben is tartotta fizetési ígéreteivel, és a károkozás havonta ismétlődően következett be. Ennek megfelelően a Btk. 12.§ (2) bekezdése szerint a terhelt a csalás bűntettét folytatólagosan követte el.

II. A jogerős ügydöntő határozat ellen a terhelt - a Legfelsőbb Bíróság által kirendelt védője által megfogalmazott - felülvizsgálati indítványt nyújtott be a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontjára hivatkozással. Az indítványozó álláspontja szerint mindkét vád tárgyává tett cselekményben (csalás és becsületsértés) a bűnösség megállapítására a büntető anyagi jog szabályainak megsértése miatt került sor, ezért a felmentését kérte.

A csalás bűntettének vádja alól történő felmentést azért kérte, mivel nem állapítható meg e bűncselekményhez szükséges egyenes szándék.

A terhelt és a sértett között bérleti jogviszony keletkezett, amely létrejötté időpontjában a terhelt alappal bízhatott olyan későbbi jövedelmekben, amelyek a bérleti díj kifizetését lehetővé tették. Ezért az eljárt bíróságok indokolatlanul vontak le következtetést a terhelt díjfizetési készségének és képességének hiányára a társasági pénzügyi helyzetéből. A díjfizetés későbbi elmaradásának kizárólag polgári jogi és nem büntetőjogi következménye lehet.

A becsületsértés vétsége miatt emelt vád alól a terhelt felmentése azért indokolt, mert az általa írt levél nem került nyilvánosságra. A terhelt felindult idegállapotában csupán a véleményét közölte. A sértett a közhatalmi tisztsége miatt fokozottabb mértékben köteles tűrni a negatív értékítéletet tartalmazó kritikát, ami a véleménynyilvánítás szabadságának kereteit nem lépte túl.

A Legfőbb Ügyészség a BF. 2753/2007/1. számú írásbeli nyilatkozatában - és képviselője a nyilvános ülésen - a felülvizsgálati indítványt részben a törvényben kizártnak, részben alaptalannak tartotta. Álláspontja szerint a terhelt csalás

büntettét megvalósító, a szerződéskötéskor fennálló fizetési képesség, illetve készség hiányának vitatásával a védő az ítéleti tényállás megalapozottságát, az eljáró bíróságok ténykövetkeztetéseit támadja, erre a felülvizsgálati eljárásban nincs törvényes lehetőség, miként a célzat vitatása sem vezethet a jogerős határozat felülvizsgálatára.

A becsületsértés vétsége elkövetési magatartásnak nem része a nyilvánosságra hozatal, így a bűnösség megállapítása sem támadható ez okból. A terhelt beadványában szereplő kijelentések használatára a sértett munkakörével, köz megbízatásával összefüggésben került sor, azonban a beadvánnyal elérni kívánt céllal összefüggésben nem álltak, azok meghaladják a véleménynyilvánítás alkotmányos joga gyakorlását, és túllépik azt a mértéket, amelynek elviselése a közéleti szereplőktől elvárható. Mindezekre tekintettel a megtámadott határozatok hatályában tartását indítványozta.

A nyilvános ülésen a védő a felülvizsgálati indítványt fenntartotta.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítványt nem találta alaposnak.

A felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó (Be.423.§ (1) bekezdés).

Az irányadó tényállás szerint a terhelt az érdekeltségébe tartozó kft. nevében 2003. augusztus 28-án havi 110.000 forint bérleti díj fejében bérleti szerződést kötött a sértettel. A szerződés megkötésének időpontjában tisztában volt azzal, hogy a megélhetéséhez és az életviteléhez szükséges kiadásain felül e költségeket megfizetni nem tudja.

A tényállás nemcsak e megállapítást tartalmazza, hanem azokat a tényeket is rögzíti, amelyekeken e megállapítás alapul: a terhelt érdekeltségi körébe tartozó cégeknek a társadalombiztosító felé jelentős tartozása volt, üzleti tevékenységének eredménye több mint 3 millió forint negatívumot mutatott. Jelentős anyagi nehézségei voltak egy nagy értékű zongora vásárlása kapcsán is. A terhelt a bérleti díjat fizetni nem tudta, az anyagi helyzetét a sértett előtt kedvezőbb színben tüntette fel.

E tényállás alapján helytállóan következtettek az eljáró bíróságok arra, hogy a terhelt a sértettet a fizetési képessége tekintetében már a bérleti szerződés megkötésekor tévedésbe ejtette, majd ezt a tévedést fenntartotta, és ezzel jogtalan haszonszerzésre törekedett.

Alaptalan a felülvizsgálati indítvány azon hivatkozása, hogy adott esetben a bérleti szerződéssel a felek között legfeljebb polgári (kötelmi) jogi jogügyletről, és nem bűncselekményről van szó.

Közismert a bírói gyakorlatban, hogy egyes esetekben a bűncselekmények - tipikusan a vagyon elleni és a gazdasági

bűncselekmények - polgári jogi jogügylet formájában, vagy azzal összefonódva jelennek meg. Amennyiben azonban az ilyen cselekmény valamely bűncselekmény törvényi tényállását hiánytalanul megvalósítja, fel sem merülhet az, hogy a polgári jogi jogügylet megkötésére figyelemmel a bűncselekmény megállapítására nem kerülhet sor (BH. 2007/183. számú jogeset). Ezért a büntető anyagi jog szabályainak helyes alkalmazásával állapították meg az eljáró bíróságok a terhelt bűnösségét a Btk. 318.§ (1) bekezdésébe ütköző és a (4) bekezdés a) pontja szerint minősülő és büntetendő folytatólagosan elkövetett csalás bűntettében.

Az 1978. évi IV. törvény (Btk.) 180.§-a szerinti becsületsértés vétségét az követi el, aki a 179.§ esetén kívül mással szemben a) a sértett munkakörének ellátásával, közmegbízatásának teljesítésével vagy közérdekű tevékenységével összefüggésben; b) nagy nyilvánosság előtt a becsület csorbítására alkalmas kifejezést használ, vagy egyéb ilyen cselekményt követ el.

Az ítélezési gyakorlatban töretlenül érvényesülő elv szerint megvalósítja a becsületsértés vétségét, ha a terhelt a hatósághoz írt beadványában oly módon nyilvánít véleményt, hogy az abban használt kifejezések objektíve alkalmasak a becsület csorbítására. A tényállás szerint a terhelt a rendőrkapitányság vezetőjével szemben a katonai ügyészséghez küldött levelében becsület csorbítására alkalmas kifejezést használt, amikor az eljárást sérelmezve egyebek között azzal jellemezte, hogy a sértett az egyik legkorlátoltabb agyú ember, akit valaha ismert, neki nem lenne szabad ilyen pozíciót betöltenie. E becsület csorbítására alkalmas kifejezés a sértett munkakörének ellátásával volt kapcsolatos, az meghaladta a véleménynyilvánítás alkotmányos joga gyakorlásának kereteit, és túllépte azt a mértéket, amelynek elviselése a közéletben szereplők esetében a statusukból adódóan elvárható.

A Legfőbb Ügyészség helytállóan utalt arra, hogy a Btk. 180.§ (1) bekezdés a) pontja szerinti becsületsértés vétsége megállapításának nem feltétele a sértett munkaköre ellátásával, közmegbízatása teljesítésével kapcsolatos, becsület csorbítására alkalmas cselekmény nyilvánosságra hozatala.

Mindezekre tekintettel nem tévedtek az eljáró bíróságok, amikor a terhelt büntetőjogi felelősségét a becsületsértés vétségében megállapították.

Ezért a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, és a megtámadott határozatot a Be. 426.§ alapján hatályában fenntartotta.

A felülvizsgálati eljárásban a kirendelt védő díjával felmerült bűnügyi költséget a Be. 429.§ (1) bekezdése értelmében az állam viseli.

A határozat elleni fellebbezést a Be. 3.§ (4) bekezdése, a felülvizsgálatot a 416.§ (4) bekezdés b) pontja zárja ki. A Be. 418.§-ának (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416. § (1) bekezdésének e) vagy g) pontján alapul. Az ugyanazon jogosult által ismételt előterjesztett, illetőleg a korábbival azonos tartalommal előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Legfelsőbb Bíróság mellőzheti (Be. 421.§ (3) bekezdés).

Budapest, 2008. május 8. napján

Dr. Szabó Győző s.k. a tanács elnöke, dr. Csere Katalin s.k. előadó bíró, dr. Molnár Gábor s.k. bíró

A kiadmány hiteléül:

tisztviselő
Bné